
Pestprotocol

Anne Frankschool

Dit pestprotocol heeft als **doel**:

“ Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen ”

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Pesten op school

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Daar zijn wel enkele **voorwaarden** aan verbonden:

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers.

De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren. Op de Anne Frankschool is de vertrouwingspersoon

Achtergrondinformatie

Het zijn met name leeftijdsgenoten op school die pesten. Dit gebeurt vooral onder 10 - 14 jarigen; een leeftijdsfase waarin kinderen bezig zijn hun identiteit te vormen. In Groningen heeft 15 % van de kinderen (GGD, 2004) dagelijks last van pesten.

Pesten kan van eenvoudige plagerijen uitgroeien tot een onveilige situatie waarin kinderen worden gesard, doodgezwegen, geschopt, geslagen en uitgesloten van de groep. Ieder kind kan het gevaar lopen om slachtoffer te worden van pesterijen.

Plagen of pesten

Het verschil:

Iemand van zijn fiets aftrekken: dat kan plagen zijn. Maar ook pesten. Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de ene iets onaardigs, een volgende keer is het een ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Bovendien duurt het nooit echt lang. Door elkaar te plagen leer je zelfs om met conflicten om te gaan. Het hoort bij het groot worden.

Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets leuk om te doen. Het gepeste kind voelt zich erg ongemakkelijk door het pesten. Het lukt hem/haar niet terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven. Degene die gepest wordt, wordt heel erg bang en verdrietig en voelt zich hulpeloos. Vaak is er een groepje kinderen dat meedoet met de pestkop, ze lachen wanneer de pester iets gemeens doet maar durven zelf niets te doen.

Pesten is bedreigend en het gebeurt niet zomaar een keer, maar iedere dag weer, soms een jaar of langer achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een heel bedreigende en gemene manier. De pestkop misbruikt zijn macht.

Meestal hebben de pestende kinderen niet in de gaten hoe afschuwelijk het pesten is voor degene die gepest wordt. Terwijl het gepeste kind vreselijk bang is voor de pauze of niet op straat durven spelen, ziet de pester het als een lolletje.

Pesten lijkt dus op plagen maar er zijn grote verschillen.

Wie zijn er bij pesten betrokken?

Slachtoffers

Slachtoffers van pesten missen vaak sociale vaardigheden om voor zichzelf op te komen, ze vertonen sociaal ineffectief gedrag. Ze trekken op de verkeerde manier aandacht, klikken, zijn te volgzaam en hebben veelal weinig zelfvertrouwen.

Pesters

Van pesters kan worden gezegd dat zij hun agressie of frustratie richten op een onschuldig slachtoffer. Frustraties kunnen ontstaan vanuit de gezinssituatie of een onpersoonlijke sfeer op school. Pestkoppen voelen zich prettig als zij de omgeving in hun macht hebben en het raakt hen niet als zij daarbij anderen schade berokkenen. Pesters willen zich bewijzen ten koste van het slachtoffer, ze willen bij de groep horen.

De pester accepteert alleen zijn eigen waarden en normen en houdt geen rekening met anderen. Hij pest vanwege eigen onzekerheid, uit gewoonte of uit verveling.

Middengroep

Dan is er nog de middengroep. Deze kinderen helpen de pester uit angst om zelf gepest te worden. Ook doen kinderen mee voor een beloning en zeggen dan dat er niets aan de hand is. De pester gaat zodoende door met treiteren en het slachtoffer staat alleen.

Hoe gaan wij op de Anne Frankschool met pesten om?

- Een effectieve manier om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.
- Aan het begin van elk schooljaar wordt er extra aandacht besteed aan de regels en afspraken. In elke klas worden gedragsregels in een klascontract vastgelegd.
- Dit contract wordt door alle kinderen uit de groep ondertekend.
- Op school willen we regelmatig een onderwerp in de kring aan de orde stellen.
 - Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen. Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Het voorbeeld van de leerkrachten en de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten, ouders en leerlingen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Belangrijke basisprincipes bij het hanteren van het pestprotocol.

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:
“als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken”.
Deze regel geldt natuurlijk ook voor de ouders van alle kinderen.

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Samenwerken zonder bemoeienissen:
School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Leerkrachten moeten pesten serieus nemen. Ouders kunnen samen met de leerkracht(en) naar een oplossing zoeken en actie ondernemen. De directie van de school kan vaak goed als tussenpersoon fungeren.

Onze regels op de Anne Frankschool:

➤ **Wel doen:**

- Wij luisteren naar elkaar.
- Wij spelen en werken samen. Iedereen hoort erbij.
- Probeer een ander te helpen
- Als je ruzie hebt probeer je eerst samen te praten
- We luisteren naar elkaar en laten elkaar uitspreken
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden
- We hebben respect voor elkaar en voor elkaars spullen

➤ **Niet doen:**

- Wij bedreigen elkaar niet
- Wij schelden niemand uit.
- Wij spugen niet.
- Wij lachen niemand uit.
- Wij doen niet iets bij een ander dat we zelf ook niet prettig vinden.

Deze regels gelden op school en daarbuiten.

Signaleren en onderkennen van het probleem

Het lesprogramma kan niet gescheiden worden van het sociale klimaat in de klas. Het is belangrijk om als leerkracht het groepsklimaat in de gaten te houden, tijdig te signaleren en te weten hoe je vervolgens stappen kunt ondernemen. Het observeren van gedragingen van leerlingen is een eerste stap.

Signalen:

GEPESTE:
Isoleren zich vaak
Kunnen vaker centrum vormen van opstootjes of samenscholingen in de klas of op het plein
Zijn vaker afwezig, gaan niet graag naar school
Zoeken vaak de bescherming en veiligheid van de leerkracht
Hebben vaker psychosomatische klachten als hoofdpijn en buikpijn
De schoolresultaten gaan soms plots en onverklaarbaar achteruit
Ze worden als laatste gekozen bij het samenstellen van groepjes
PESTER:
Doen stoer, willen imponeren
Zijn vaak fysiek sterker dan het slachtoffer
Willen overheersen, zich ten koste van alles bewijzen
Zijn vaak impulsief en reageren agressief bij tegenwerking
Ze hebben een groot idee over zichzelf
Ze omringen zich vaak met meelopers die zorgen voor hun aanzien
Ze zijn eerder gevreesd dan geliefd
SIGNALLEN WAAR OUDERS OP MOETEN LETTEN
VAN GEPESTE:
Het kind gaat niet graag meer naar school
Brengt nooit vrienden me naar huis
Schoolresultaten worden slechter
Speelt niet graag meer buiten
Komt vaak met vernielde spullen thuis
Klaagt over hoofdpijn/buikpijn
Komt thuis met blauwe plekken en schrammen
Slaapt slecht, heeft nachtmerries
Wordt nooit uitgenodigd voor verjaardagen, wil zijn verjaardag niet vieren of er wil niemand komen
Gaat niet meer naar (sport)club e.d.
Ouders merken dat het kind steeds minder durft en banger wordt
VAN PESTER:
Kind doet opvallend stoer en je hoort hem anderen vertellen wat hij allemaal kan
Vertelt thuis hoe populair hij is
Is tegendraads en opstandig; wil zijn eigen zin doordrijven
Is niet gevoelig voor zijn/haar gedrag voor anderen
Gaat met een vast groepje om, maar vertelt nooit wat ze doen
Roddelt vaak en zegt lelijke dingen over andere kinderen
Is opvallend agressief tegenover kinderen én volwassenen
VAN DE ZWIJGENDE MEERDERHEID:
Het kind vertelt niet meer zoveel over school
Gaat er met minder plezier heen
Er plotseling een kind van school gaat zonder vermelding van een duidelijke reden
Kind wil niet meer naar school gebracht worden, of juist wel(niet passend bij de leeftijd)
Wordt bang om zich bij de groep te voegen
Vertelt over 'geintjes' die met een klasgenoot uitgehaald zijn
Ontwijkt vragen over school terwijl het dat eerst niet deed

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Signalering in de groep vindt plaats door middel van observatie en door het inzetten van twee signaleringsinstrumenten: De thermometer de veilige school en het sociogram.

Adviezen aan de ouders van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Neem de ouders van pesters ook serieus en ondersteun ze
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Bijlage 1

Preventieve maatregelen

Het bevorderen van een positief klimaat:

- Aan het begin van het schooljaar door middel van allerlei activiteiten het gemeenschapsgevoel ontwikkelen. Bij jonge kinderen is het vrij logisch dat leerkrachten hier veel tijd aan besteden. Maar ook later als de kinderen in een andere groep komen, als er een nieuwe leerkracht komt of als er een nieuw kind in de groep komt, moeten weer activiteiten gedaan worden om kinderen het gevoel te geven dat ze bij de groep horen.
- Door het maken van regels en afspraken over omgaan met elkaar .
- Door te werken aan de sociale vaardigheden van de leerlingen.

Het schoolteam verdiept zich in het onderwerp pesten. Dit kan eventueel met ondersteuning van de GGD Groningen, Bureau Jeugdzorg (afdeling opvoedingsondersteuning) of de schoolbegeleidingsdienst.

Plan van aanpak

Maatregelen voor de hele school

Maatregelen die de school kan nemen voor het scheppen van een positief klimaat en het voorkomen van een negatief klimaat in de school zijn het maken van regels en afspraken. Dit heeft te maken met een beleid dat vriendschapsrelaties, acceptatie, begrip en positief omgaan met elkaar bevordert.

Een duidelijke lijn is van essentieel belang ten aanzien van pestgedrag. De teamleden zouden voor eenzelfde opstelling en reactie moeten kiezen.

Ook ouders en oudercommissie kunnen in hun houding en optreden duidelijk maken welk gedrag van leerlingen onder elkaar zij acceptabel en gewenst vinden en welk gedrag onacceptabel is.

Op school een plan van aanpak voor de lange termijn opstellen waarin maatregelen worden afgesproken voor het terugdringen van pesten. Het verdient aanbeveling dit plan in samenwerking met ouders, leerlingen en het schoolteam te maken.

Hier volgen enkele maatregelen die u eventueel op kunt nemen in uw plan van aanpak.

- Toezicht tijdens de pauzes en de inrichting van het schoolplein:
 - Door een goed toezicht over het doen en laten van de leerlingen kunt u het probleem terugdringen. De leerkrachten en volwassenen moeten wel bereid zijn om snel en consequent in te grijpen bij treiterproblemen. De leerlingen moeten duidelijk gemaakt worden dat pesterijen niet geaccepteerd worden. Door beginnende pesterijen door te geven aan een leerkracht kunnen ze in een vroeg stadium onderdrukt worden.
- Verschillende pauzes voor jongere en oudere leerlingen:
 - Pestkoppen zijn meestal wat ouder dan hun slachtoffer. Scholen kunnen met dit gegeven in het achterhoofd, ook proberen het treiteren te voorkomen door speciale afspraken te maken over tijd en plaats van de pauzes. Zo mogelijk kunnen jongere en oudere leerlingen op verschillende tijden of op gescheiden gedeeltes van het schoolplein pauze houden.

- Het schoolplein goed en aantrekkelijk inrichten zodat het uitnodigt tot prettig gedrag:
 - Het is logisch dat leerlingen eerder gaan treiteren als ze zich vervelen; het kan een manier zijn om het schoolplein op te vrolijken. Een leuk ontworpen en doordacht schoolplein stimuleert een plezierige omgang tussen leerlingen en nodigt ook volwassenen uit daarin mee te doen.
- Het aanstellen van een vertrouwenspersoon
 - Slachtoffers van pesten zijn vaak bang en onzeker om iemand iets over de situatie te vertellen. Onzeker over de steun van volwassenen en bang voor de wraak van pestkoppen als volwassenen er zich mee gaan bemoeien. In dergelijke situaties kan een vertrouwenspersoon heel nuttig zijn. Dit kan een leerkracht of een mentor zijn die zich neutraal op kan stellen. De medewerkers van de GGD kunnen u helpen bij het opzetten van een spreekuur van een vertrouwenspersoon.
- Het organiseren van een algemene ouderbijeenkomst:
 - Nauwe samenwerking tussen school en thuis is een voorwaarde voor een effectieve aanpak van treiterproblemen. Dit kan tot stand gebracht worden door het organiseren van een ouderbijeenkomst. Se ouders moeten geïnformeerd en uitgenodigd worden mee te doen wanneer een school besloten heeft zich systematisch in te spannen om het treiteren terug te dringen.
- Teamoverleg over de ontwikkeling van het schoolklimaat:
 - Omdat treiteren voor kan komen in elke situatie waar mensen bijeen zijn, moet men continu bereid zijn zulke neigingen op school tegen te gaan. Een manier om dit te bereiken is dat iedere leerkracht op school deelneemt aan een groep die zich bezighoudt met de ontwikkeling van het schoolklimaat. Het onderwerp moet in het schoolteam regelmatig besproken worden. Leerkrachten kunnen van elkaar leren hoe ze een goed klimaat in de klas houden of krijgen.

Maatregelen in de klas

In de klas kan het groepsklimaat positief of negatief zijn. Het groepsklimaat wordt bepaald door de manier waarop het groepsproces zich afspeelt.

De fasen die het groepsproces doorloopt, zijn:

1. de verkenningfase(elkaar aftasten, hoe reageert ieder)
2. de beïnvloedingsfase(hoe ver kan ik gaan)
3. het ontstaan van groepsnormen(hoe gaan we hier met elkaar om)

De manier van leiding geven aan dit proces kan bepalend zijn voor het klimaat in de klas.

Voorkomen moet worden dat de groep een eigen leven gaat leiden. Dit kan het gevaar opleveren dat er een "pestcultuur" ontstaat met als gevolg een negatief klimaat.

Belangrijk is vooral een nieuwe groep in het begin van het schooljaar te begeleiden, omdat dan de groepsprocessen zich gaan afspelen. Ook moet hier aandacht aan worden besteed bij een nieuwe(tijdelijke) leerkracht of een nieuwe leerling in de groep.

Om pesten te voorkomen en een positief klimaat te bevorderen(verbeteren) is overeenstemming tussen leerkrachten en leerlingen nodig over eenvoudige regels. Het is handig als de leerkracht over de regels en mogelijke alternatieven heeft nagedacht voordat hij hierover met de klas gaat praten. De leerkracht kan regels voorstellen, beter is om de leerlingen zelf regels te laten maken.

De regels kunnen ondertekend en ingelijst worden opgehangen in de klas.

Bij het opstellen van regels en afspraken op school ouders en kinderen zoveel mogelijk betrekken. Kinderen moeten begrijpen waarom de betreffende regel is opgesteld of waarom een bepaalde afspraak wordt gemaakt.

Dit vergroot de kans op naleving en voorkomt verwarring.

Gesprekken voeren met kinderen:

De rol van de leerkracht

De positie van de leerkracht in een groep is bij de aanpak van pesten van wezenlijk belang. Indien er af en toe gepest wordt in de klas moet de leerkracht duidelijk stelling nemen. Hij of zij maakt duidelijk dat de docent verantwoordelijk is voor de veiligheid van elk groepslid. Een manier om een pestprobleem aan de orde te stellen is met kinderen te gaan praten. Dit kan door:

1. Een gesprek met de hele klas
2. Een gesprek met de zondebok en de pester
3. Een gesprek met de zondebok
4. Een gesprek met de pester

1. Een gesprek in de klas

De docent kan de les stopzetten en zeggen dat het hem dwars zit dat een leerling als zondebok behandeld wordt. Daarna kan hij de leerlingen de volgende opdracht geven: schrijf een of meer gebeurtenissen op van de afgelopen maand waarin je je door een ander zeer gekwetst hebt gevoeld. Het kan voor de klas een opluchting zijn, als iemand eindelijk eens dat kwetsende gedrag aan de orde stelt.

2. Een gesprek met de pestkop en de zondebok

Doel van het bemiddelen is om kinderen te helpen samen hun onderling conflict op te lossen. Zo wordt voorkomen dat het pesten verergert en misschien uit de hand loopt. Aandachtspunten bij het bemiddelen:

- Als kinderen elkaar pesten, is er sprake van een probleem van kinderen-onder-elkaar. Het is niet direct het probleem van de volwassenen(n), al kunnen die zich erover opwinden en zich er aan ergeren.
- Kinderen kunnen in principe hun onderlinge conflicten beter zelf oplossen dan dat ze van boven af een oplossing opgelegd of aangepraat krijgen, maar daar hebben ze wel hulp bij nodig.

Tijdens het gesprek met leerlingen zijn de volgende pedagogische adviezen voor de leerkracht van belang:

1. Luister actief en probeer u in te leven in de klacht van een leerling (dat geldt zowel voor de klacht van de pestkop als voor de beleving van het slachtoffer). Kies daarbij vooral geen partij: als u voor het ene kind kiest, kiest u tegen het andere en dat kind kan zich dan behoorlijk afgewezen voelen.
2. Als u naar beide partijen hebt geluisterd, kunt u de kinderen vragen om met elkaar te gaan praten waar u zelf bij zit: laat ze tegen elkaar zeggen wat ze ervan vinden en wat ze zouden willen: help de kinderen naar elkaar te luisteren, op elkaar te reageren en elkaar bij het gesprek aan te kijken.
3. Vraag de kinderen een oplossing te bedenken waar ze allebei wel iets in zien: help de kinderen daarbij door vragen te stellen als: Wat zou je eraan kunnen doen?; Wie van jullie heeft er misschien een idee?
4. Laat de kinderen een oplossing kiezen. Vraag aan beiden afzonderlijk of ze die oplossing echt zien zitten. Help de kinderen zonnodig om een afspraak te maken.
5. Maak met z'n drieën een afspraak om over een tijdje te kijken hoe de gekozen oplossing werkt.

3. *Een gesprek met een zondebok*

Doel van het gesprek is de leerling de kans te geven zijn/haar hart te luchten en samen na te gaan hoe de problemen in de omgang met leeftijdsgenoten opgelost kunnen worden.

Begin van het gesprek met de leerling:

Maak aan het begin duidelijk waarom u dit gesprek wilt voeren, bijvoorbeeld: ik wil eens met je praten. Ik merk de laatste tijd dat jij nogal eens geplaagd wordt. Ik maak me daar zorgen over. Het lijkt mij voor jou heel vervelend.

Vraag vervolgens (heel nadrukkelijk) of de leerling er zelf over wil praten. Als een kind er echt niet over wil praten, respecteer dat dan. Beëindig het gesprek zonder verwijt. Voeg er aan toe dat de leerling altijd bij u terecht kan als hij wel wil praten.

Tijdens het gesprek met de leerling zijn de volgende punten van belang:

1. Het is belangrijk dat de leerkracht zelf de deur openzet in het gesprek. Dit kan heel goed door open vragen te stellen zoals: Wat vind je er zelf van? Heb je misschien een idee waarom ze jou pesten? Hoe reageer je als het gebeurt?
2. Erg belangrijk tijdens het gesprek is ook luisteren. Actief luisteren met name. Dat betekent je inleven in de leerling. Dat kan heel goed door zinnestjes te gebruiken zoals:
 - Je bedoelt dat je....?
 - Je hebt het gevoel dat....?
 - Je zou het liefst willen....?
3. Als de leerling over oplossingen voor zijn/haar eigen problemen begint te praten, neem die dan uiterst serieus. Probeer samen een oplossing te kiezen die de leerling zelf ziet zitten en die ook naar uw inschatting haalbaar en effectief is.
4. Houd het gesprek als het even kan een beetje luchtig. Het is als moeilijk genoeg voor een kind om over dit onderwerp te praten. Als het dan ook nog met een sombere ondertoon gebeurt, is het helemaal tobben geblazen.
5. Maak na afloop van het gesprek een afspraak om over een tijdje weer eens samen te praten om te kijken of de gekozen oplossing echt werkt.

4. *Een gesprek met een pestkop*

Doel van het gesprek is de leerling duidelijk te maken dat zijn/haar gedrag voor u onacceptabel is. Tevens is het belangrijk de pestkop de kans te geven zijn/haar verhaal te vertellen en als daarin problemen voorkomen samen te zoeken naar een oplossing.

Begin van het gesprek met de leerling

Maak de leerling duidelijk dat u dit gesprek beslist met hem/haar wilt voeren en welke bedoelingen u daarbij heeft. Anders dan bij het gesprek met de zondebok is dit niet vrijblijvend voor de leerling. U hebt als leerkracht behoefte om aan de leerling duidelijk te maken waar de grenzen (in dit geval met betrekking tot plagen/pesten) liggen en dus wilt u dit gesprek voeren.

Tijdens het gesprek zijn de volgende stappen van belang:

1. benoem het gedrag van de leerling waar u zich aan ergert of waar u zich zorgen over maakt, Benoem dat zo zuiver mogelijk, dat wil zeggen met weglating van alle overbodige oordelen en verwijten.

2. Benoem het gevolg dat het gedrag van de leerling heeft voor andere leerlingen (de zondebok, de rest van de klas, de sfeer in de klas).
3. Geef aan wat u vindt van het gedrag van de leerling en de gevolgen die dat heeft voor de leerling persoonlijk.

Met deze drie elementen kunt u (zonder onnodige verwijten) precies aangeven waar de grens ligt, welk gedrag u niet accepteert en waarom niet. De kans is groot dat de leerling na zo'n confrontatie in verzet gaat en zegt: Ja, maar Het is belangrijk om te luisteren naar het verzet van de leerling. Mogelijk komt zijn gedrag voort uit een probleem, bijvoorbeeld:

- hij/zij vertelt het pesten niet te kunnen laten
- of de ander vraagt erom, die doet altijd zo raar.....

Probeer zo'n confronterend gesprek over te laten gaan in een helpend gesprek, waarbij u (net als in het geval van de zondebok) samen zoekt naar een oplossing voor het probleem, in dit geval van de pestkop. Echter, al te vaak beschouwen pestkoppen hun eigen gedrag als heel normaal. Daarom is het belangrijk om bij de aangegeven grens te blijven (zie hierboven "begin gesprek met de leerling"). Maak na afloop van het gesprek een afspraak om over een tijdje weer samen te praten en te kijken of de pestkop zijn gedrag heeft veranderd.

Wanneer deze activiteiten niet het gewenste resultaat opleveren, wordt het tijd om hulp en advies te vragen.

U kunt ook een tussenstap maken door een gesprek aan te gaan met de ouders van de pester en hen duidelijk maken wat het gedrag van hun zoon of dochter is en dat de schoolregels worden overtreden. Meteen maakt u een afspraak voor een vervolggesprek na ongeveer een maand. Hierin bespreekt u opnieuw het gedrag van hun kind. Zonodig kunt u dan alsnog besluiten hulp in te roepen van derden. Vaak zullen ouders van een zondebok bij u komen klagen. Zoek samen met hen naar een oplossing en maak op korte termijn (bijvoorbeeld na 1 week) een afspraak om te zien of hun kind nog steeds wordt gepest en welke stappen er eventueel verder ondernomen moeten worden.

Bijlage 2

AANPAK VAN DE RUZIES EN PESTGEDRAG IN VIER STAPPEN:

1. Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

2. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

3. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

4. Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/ pester in de "Dit-kan-niet" map genoteerd. Bij iedere melding in de map omschrijft de leerkracht `de toedracht'. Bij de derde melding in de map worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

CONSEQUENTIES

* De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids pesten.

De leerkracht stelt een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

* De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest

(of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden)

En vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste. De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoond in zijn / haar gedrag:

FASE 1: Een of meerdere pauzes binnen blijven

- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- Door gesprek: bewustwording van wat hij met het gepeste kind uithaalt
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen.
- De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

FASE 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de 'Dit-kan-niet' map en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Bijlage 3:

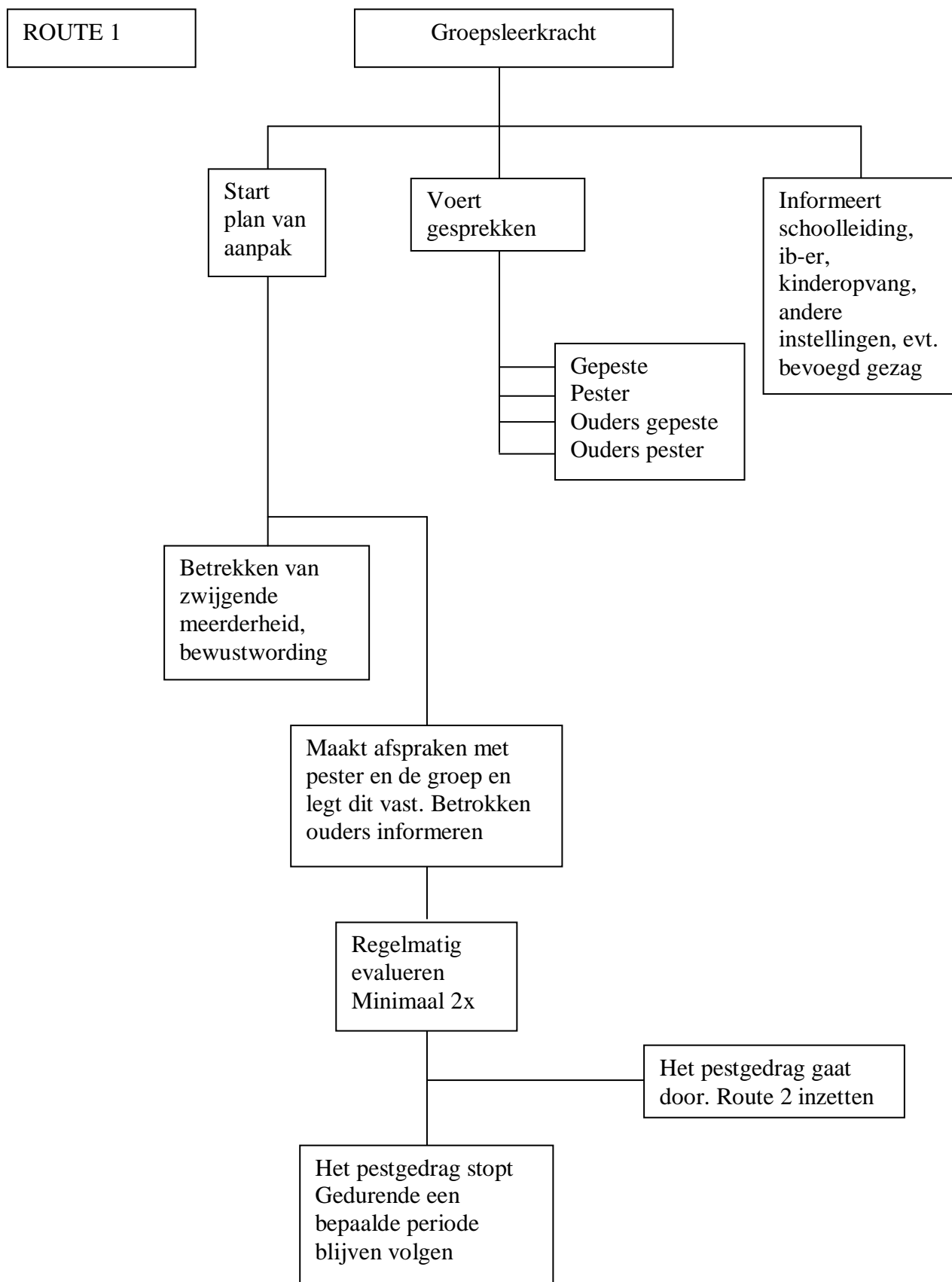
BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
Sterke kanten van de leerling benadrukken
Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de ester(s)
Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaatsje het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

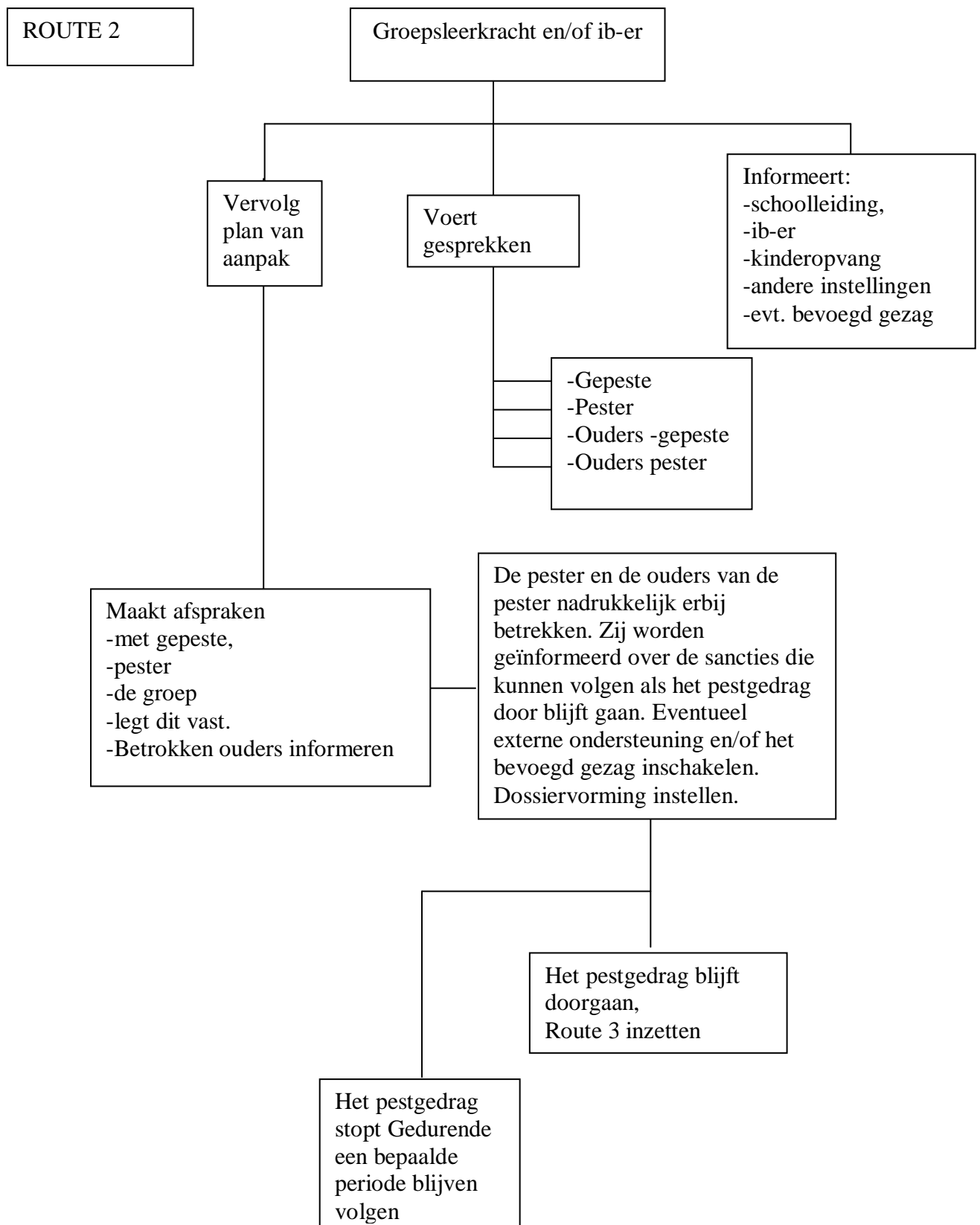
BEGELEIDING VAN DE PESTER:

Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
Excuses aan laten bieden
In laten zien welke sterke (leuke) kanten de <u>gepeste</u> heeft
Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest - belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken- houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen ; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

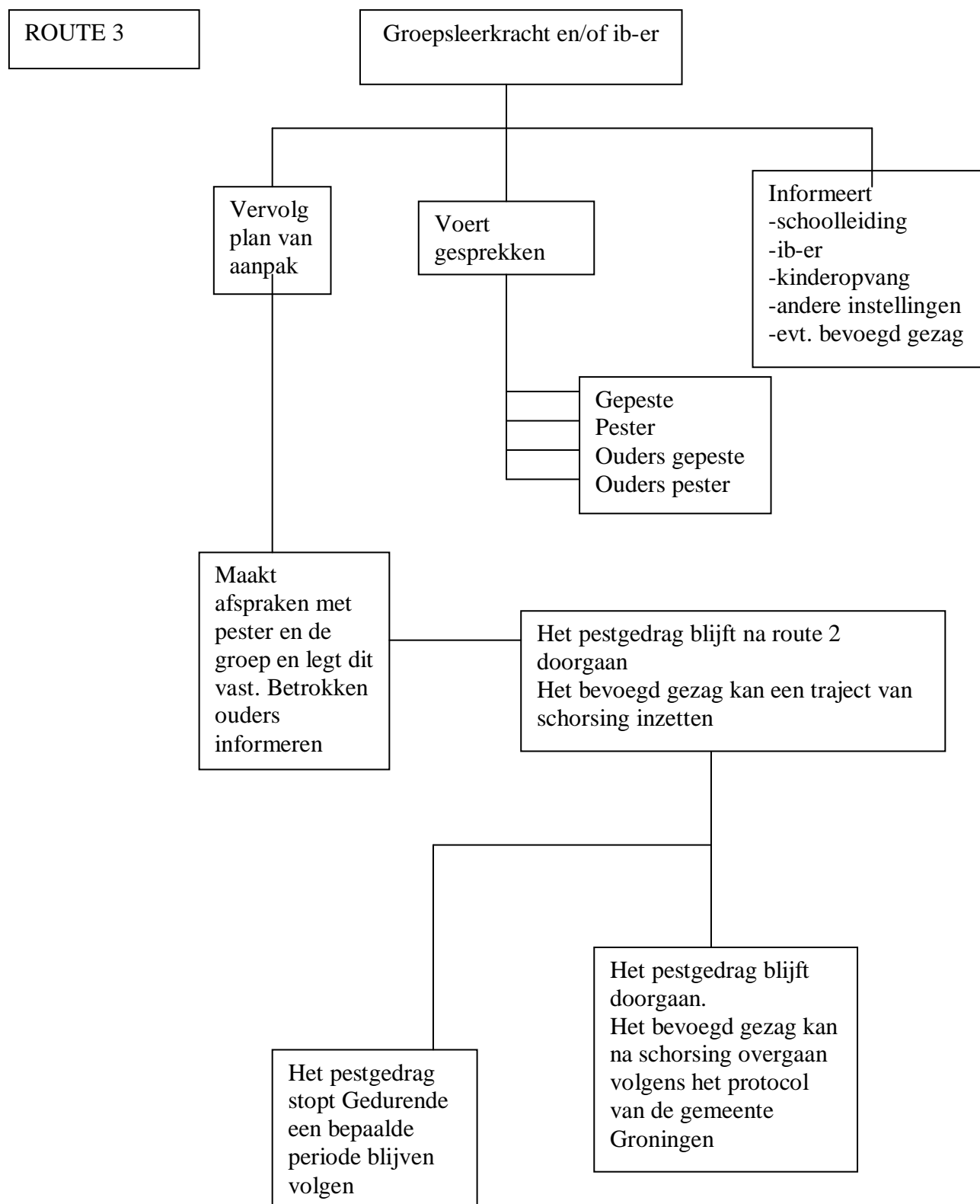
Schema aanpak pestprobleem na signalering

Schema aanpak pestprobleem na signalering

Schema aanpak pestprobleem na signalering

Wat te doen bij beginnend pestgedrag

- Regels en afspraken afstemmen en op een rij zetten
- Investeren in groeps sfeer; door veilige, gestructureerde, leuke activiteiten te doen
- Kringgesprekken over gedrag in de groep
- In gesprekken stelling nemen over welk gedrag niet acceptabel is
- Verhogen toezicht in vrije momenten
- signalen van ouders of kinderen serieus nemen; zelf observeren
- Goed observeren, signaleren van gedrag
- Gesprekken voeren met mogelijke zondebokken en pesters
- Goed luisteren naar de kinderen; actief luisteren!

Wat te doen bij aanhoudend pestgedrag

- Regels en afspraken heel strak hanteren en 2 regels centraal stellen
- Investeren in groeps sfeer door communicatie oefeningen en kennismakingsoefeningen te doen
- Systematisch dagelijks kringgesprekken voeren over gedrag in de groep; richten op wat we wel gaan doen ipv straffen.
- In overleg met hele team en directie toezicht verhogen
- Gesprekken voeren met ouders gepeste en pester
- Aantal gesprekken voeren met zondebokken, pesters en middengroep
- Leg afspraken vast in een contract; ook sancties en gevolgen

Toelichting op deze werkwijze staat in het pestprotocol.
Deze is te vinden in de personeelskamer en op de brinbox (leraren documenten)